

SCI-CONF.COM.UA

EUROPEAN CONGRESS OF SCIENTIFIC DISCOVERY

**PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
DECEMBER 29-31, 2024**

**MADRID
2024**

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference “European congress of scientific discovery” (December 29-31, 2024) Barca Academy Publishing, Madrid, Spain. 2024. 665 p.

ISBN 978-84-15927-30-3

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // European congress of scientific discovery. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Madrid, Spain. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-european-congress-of-scientific-discovery-29-31-12-2024-madrid-ispaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: madrid@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 Barca Academy Publishing ®

©2024 Authors of the articles

ВПЛИВ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТРЕСУ НА РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я ЖІНОК В ВОЄННИЙ ЧАС

Аністратенко Тетяна Іванівна,

к.мед.н., доцент

Кузьмінська Олена Володимирівна,

к.мед.н., доцент

Велика Наталія Володимирівна,

к.мед.н., доцент

Бачигіна Оксана Володимирівна

к.мед.н., доцент

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
м. Київ, Україна

Вступ. На здоров'я вагітної жінки в умовах війни може впливати одночасно декілька руйнівних факторів: психофізичні навантаження з обмеженням сну та їжі, складні побутові умови, переохолодження та перегрівання, хімічне та фізичне забруднення після бомбардувань та руйнувань, ускладнений доступ до гінекологічної допомоги, ліків тощо. Воєнні злочини, скоєні країною-агресором, напади на критично важливі об'єкти цивільної інфраструктури, обмежили доступ до медичної допомоги тим, хто цього потребує. Вагітні жінки, які не мають змоги зробити ультразвукову діагностику і всі необхідні дослідження, хвилюються за себе і майбутню дитину, що додає тривоги і емоційної напруги.

Стрес-реакції жіночого організму мають певні особливості. По-перше, у жінок стресові розлади зустрічаються втричі частіше, ніж у чоловіків. Основними ознаками хронічного стресу є: постійна втома, виснаження; тривожність, панічні атаки, почуття пригніченості; головний біль; розлади сну; порушення пам'яті, концентрації та уваги; м'язовий біль; порушення координації рухів; загострення хронічних захворювань; сухість шкіри, ламкість та випадіння волосся, ламкість нігтів; набряки кінцівок; зайва вага.

Характер реакції на стрес і психоемоційний стан жінки визначається рівнем естрогенів і залежить від віку та фази менструального циклу. По-друге,

відповідь на стрес гіпоталамо-гіпофізарно-надниркової системи у жінок є значно більш вираженою, ніж у чоловіків, оскільки естрогени мають стимулюючий вплив на цю систему. Повсякденні психоемоційні навантаження, пережита епідемія COVID-19, важкий воєнний час та перебування в умовах активних бойових дій є потужними тригерами стресу.

Стресове навантаження під час вагітності здатне назавжди змінити функціонування гіпоталамо-гіпофізарно-надниркової системи плода. Інтенсивний та гострий стреси призводять до викидня або недоношеної дитини з низькою масою тіла, навіть якщо дитина народжується вчасно, вона може мати вагу від 900 грамів до 2, 5 кілограмів.

Через спричинені війною стрес і медичні проблеми лікарі фіксують, що кількість передчасних пологів в Україні збільшилася втричі.

Однією з проблем сьогодення, як результат, в тому числі нутрієнтної недостатності, є вроджені вади розвитку різної локалізації: 5% вроджені аномалії, 7% вади розвитку центральної нервової системи, 8% - шлунково-кишкового тракту, 17% сечостатевої системи, 20% кістково-м'язової системи, 33% серцевосудинної системи, 10% - інше. У більш зрілому віці такі діти можуть бути схильними до метаболічних та серцево-судинних захворювань, а також до гіпертонії, астми, алергічних розладів, дисліпідемії, цукрового діабету, ожиріння, а також до психічних розладів, аутизму, синдрому дефіциту уваги й гіперактивності, затримки мовного розвитку, високого рівня тривоги, шизофренії.

Стрес позначився негативно на психічному здоров'ї вагітних та породіль, посиливши симптоми депресії та пост-травматичних стресових розладів. Психологічний дистрес матері супроводжується метаболічними та функціональними змінами, які можуть впливати на розвиток плода. До них відносяться порушення нутритивного забезпечення, які впливають на гормональну дисфункцію та порушення розвитку епігенетичних процесів. Дефіцит Fe, Zn, вітаміну A, фолієвої кислоти призводить до дисфункцій і порушень розвитку нирок, серцево-судинної системи, підшлункової залози;

нестача Mg, Zn, Fe, Ca, фолієвої кислоти, вітаміну B12 – до порушень складу тіла і харчової поведінки. Незбалансоване або недостатнє харчування вагітної має такий самий негативний вплив, як деякі генетичні, хімічні або інфекційні фактори. При настанні вагітності добова потреба в мінорних нутрієнтах збільшується і складає: фолієва кислота +50%, вітамін А +11%, В2 +11%, В5+20%, С+11%, Fe+83%, Cu +10%, Mn +10%, Zn+25%, тому при конструюванні раціону для вагітної це необхідно враховувати. Однією з причин нутрієнтного дефіциту є дистрес, при якому зменшується кількість білку, ПНЖК омега 3, вітамінів А, С, Е, мінералів Zn, Se, Fe, K, Mg. Другою причиною виникнення полінутрієнтних дефіцитів є гельмінтози, клінічні ознаки яких проявляються при вагітності як результат зниження імунного захисту. Доведена здатність гельмінтів активно поглинати з травного каналу і накопичувати у своїх тканинах глікоген, амінокислоти, ліпіди, вітаміни (А, В₁, В₂, В₆, В₁₂, С), есенціальні мікроелементи (Cu, Mn, Zn, Co, Si, Mg) і, таким чином, є безпосередньою причиною гіповітамінозів і гіпомікроелементозів.

Незбалансоване, нераціональне харчування може призвести до порушення фертильності, невиношування, малопліддя, ускладнень вагітності та передчасних пологів, а також внутрішньоутробних вад розвитку плоду.

З 2014 року питанням психологічного безпліддя цікавилось 10% населення, а на початку повномасштабного вторгнення це питання поставлено на порядок денний. Репродуктивне здоров'я жінок різко погіршилось, оскільки більшість дівчат, жінок зіткнулися з низкою проблем та незручностей. Найперший фактор будь-яких змін пов'язаний зі стрес-індукованими порушеннями, оскільки їх найважче побороти. Жінки-медики, перебуваючи в зоні бойових дій, постійно знаходяться в напруженому психоемоційному стані. Жінки-волонтери, жінки, що переглядають новини і бачать наслідки атак російської армії, жінки, які втратили близьких на фронті, або чекають найрідніших з війни, всі жінки знаходяться у нестабільному психоемоційному стані. Емоційне перенапруження веде до порушення менструального циклу, аменореї, неплідності, гормональної дисфункції, формування доброякісних та

злякисних новоутворень, а також зниження загальних показників здоров'я, загострення хронічних хвороб та появи нових, які можуть впливати на репродуктивну функцію. Водночас зі стресом на стан жіночого здоров'я впливають депресії, психоемоційні порушення та посттравматичні стресові розлади, які можуть впливати не тільки на стан здоров'я, а й на зниження сексуального потягу та бажання мати дітей. Також слід зазначити, що будь-які зміни емоційного стану критично впливають на регулярність менструацій в пубертаті та у віці до 20 років. У цей період остаточно формуються вторинні статеві ознаки та встановлюється регулярний цикл. Наслідком порушення може бути олігоменорея, аменорея, менорагія та утворення доброякісних пухлин яєчників та молочних залоз. На репродуктивне здоров'я впливають і фактори соціально-економічного характеру. Рівень прибутків за час повномасштабного вторгнення скоротився, оскільки багато людей втратили роботу або ж зіткнулися з урізанням заробітної плати. Такі зміни впливають на умови життя, харчування, доступність великого спектру гігієнічних засобів та медичної допомоги.

Зміни в доступності медичної допомоги пов'язані з тим, що велика кількість жінок надавала перевагу в обстеженні та лікуванні приватній медицині, а отже через недостатність коштів такі можливості стають недоступними. На противагу приватній медицині існує державна, яка є однією з провідних в наш час. Недоліком для більшості жінок стає те, що тривалість очікування запису до фахівців перевищує важливість обстеження. Такі затримки в часі ведуть до трансформації незначного порушення у серйозний патологічний стан.

На сьогодні відомо понад 1000 стрес-індукованих захворювань. Так, хронічний стрес провокує розвиток або загострює перебіг серцево-судинної та цереброваскулярної патології, депресивних станів, посттравматичних і аутоімунних розладів, онкологічних захворювань, остеопорозу та цукрового діабету.

Серед можливих клінічних наслідків впливу психоемоційного стресу на

репродуктивне здоров'я жінок найпоширенішими є загострення вже наявних порушень і захворювань нейроендокринного генезу, у тому числі оваріально-менструального циклу, а також тяжкий перебіг передменструального синдрому. Доволі часто стрес (який в умовах війни значно підсилюється) стає тригером розвитку первинних психоемоційних і репродуктивних розладів, зокрема аномальних маткових кровотеч, ановуляції, аменореї, менструальної мігрені, циклічної масталгії, транзиторної гіперандрогенії (акне, мультикістозні яєчники, коливання маси тіла) та імуносупресії.

Мета роботи: дослідження впливу факторів повномасштабного вторгнення на стан репродуктивного здоров'я жінок фертильного віку.

Матеріали та методи. Для виявлення негативних наслідків вторгнення країни-агресора на здоров'я жінок, була створена оригінальна анкета, яка включала 15 позицій. Питання анкети структуровані в декілька блоків, а саме: спрямовані на виявлення стрес-індукованої гінекологічної патології, ускладнень вагітності, діагностики новоутворень, а також декілька питань стосовно мотивації народити дитину під час війни.

Результати та обговорення. Дослідження було проведено в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця шляхом анонімного анкетування 176 респонденток стосовно їх суб'єктивної думки щодо репродуктивного здоров'я.

Після аналізу інформації, можна сказати, що 45% опитаних вважають, що стрес вплинув на їх репродуктивне здоров'я, ще 33% стверджують, що їм визначитися в цьому питанні складно. Такий відсоток доволі високий, але цілком очікуваний в умовах нашого сьогодення. Якщо брати до уваги саме овуляторно-менструальний цикл, то вплив стрес-факторів на нього відмітило 65,5% учасників. Цей показник виріс на 25%, оскільки зміни циклу до повномасштабного вторгнення відмічало 40%. Також до уваги слід брати аспект утворення та прогресу новоутворень. За час повномасштабного вторгнення 11% жінок відмітили появу новоутворень, а 8% зазначили прогрес вже наявних. Вагомим показником репродуктивного здоров'я також є показник

гормонального балансу. Зміни в гормональному фоні були помічені у 47%, що може бути пов'язане з психоемоційними розладами, змінами умов життя, а також харчування.

Ключовим аспектом опитування було питання, яке стосувалось бажання та планів вагітності під час повномасштабного вторгнення. На жаль, 92,9% жінок та дівчат відзначили небажання планувати вагітність у цей складний час, так звана «відкладена вагітність».

Висновки. За результатами проведеного дослідження стан репродуктивного здоров'я жінок після повномасштабного вторгнення безумовно погіршився, водночас значно зменшилася кількість жінок, які бажають планувати вагітність найближчим часом. Поряд з цим, жінкам фертильного віку, не зважаючи на ситуацію, слід підтримувати здоров'я доступними засобами, а саме: застосовувати арома-фіто-аліментарну профілактику стрес-індукованих розладів, психосоматичних захворювань, вживати вітамінно-мінеральні комплекси, проводити психоемоційне розвантаження.